

Nagyházi Bernadette

Anyanyelv és idegen nyelv határán – a magánhangzók tanítása kisiskolásoknak a magyar mint idegen nyelvi órán

1. Bevezetés

A magyarnak mint idegen nyelvnek az oktatásával foglalkozó nyelvtanárok a magyarnyelv-oktatás utóbbi ötvenévnvi története során (is) rendre foglalkoztak az idegen nyelvként tanított magyar nyelv oktatás-módszertani kérdéseivel. Giay Béla (1998) gyakorlatból kiinduló, a gyakorlati tapasztalatokat szintetizáló, részterületekre bontott módszertani útmutatást nyújt. Legújabban Szili Katalin (2006) készített sok haszonnal forgatható vezérkönyvet a magyar nyelv tanításához. Emellett egyre több tanulmány, cikk foglalkozik a magyarnyelv-oktatás módszertani részkérdéseivel. A vizsgálódás középpontjában többnyire (fiatal) felnőtt nyelvtanuló áll. Ma azonban a magyar nyelvvvel Magyarországon ismerkedő nyelvtanulók egyre gyakrabban gyermekkorúak, s közöttük is egyre többen vesznek részt intézményes, nyelviskolai vagy közoktatásban. Újabban megjelennek olyan írások is, amelyek a gyermekek nyelvoktatásának a felnőttekétől eltérő módszereire hívják fel a figyelmet (Csonka 2006, Jónás 2006), ezek azonban még nem teljeseztek nyelvpedagógiává, de még módszertani leírássá vagy – gyermekek számára alkalmas – gyakorlati nyelvtanná sem.

2. A magyar mint idegen nyelv módszertanának forrásai

Az imént – a teljesség igénye nélkül – felsorolt értékes, a magyart idegen nyelvként tanító szakemberek tapasztalatait összefoglaló munkák lehetnek az alapvető forrásai egy, a magyar mint idegen nyelv tantárgypedagógiáját összefoglaló műnek. Emellett nem felejtethetjük el, hogy a magyarnyelv-tanítás egyúttal idegennyelv-tanítás is, amelynek más, Magyarországon tanított idegen nyelvek oktatásától eltérő – több szerző által említett – sajátossága, hogy a tanár az anyanyelvét tanítja idegen nyelvként (Hegyi 1991, 5; Giay 1998, 249). Ennek előnye, hogy a nyelv tanár tökéletesen birtokában van a tanítandó nyelvnek, de ugyanebből a tényből származik hátrány is: anyanyelvként belülről látjuk a magyart, ezért szükségünk van egyfajta külső szem-

léletmód elsajátítására (i.m. 249). A magyar nyelv tanításához tehát nem feltétlenül a magyar anyanyelvi órák módszerei a legalkalmasabbak (Hegy 1991, 5).

Kézenfekvő forrás módszertani tapogatózásunkhoz az idegen nyelvek oktatásának nyelvpedagógiája. Jónás kiemeli a magyar szakszóból a „mint idegen nyelv” kitétel (Jónás 2007, 102). Medgyes Péter (1999), Bárdos Jenő (2000) és egyes gyűjteményes kötetek az idegen nyelvek oktatásának, a készségek és kompetenciák fejlesztésének elméletét és gyakorlati lehetőségeit tárják fel, leggyakrabban az angol nyelvet állítva a leírás fókuszába. Ezek a művek megfelelő alapként szolgálnak a magyar mint idegen nyelv tantárgypedagógiájának megalkotásához, de kizárólag a nyelvspecifikus sajátosságok feltárásával, figyelembe vételével és beépítésével.

A magyar mint idegen nyelv tanítási módszereit, eljárásait, tanórai lépéseit leíró – azaz a konkrét nyelvtanítást segítő – módszertani könyv természetes forrása a magyar anyanyelvi nevelés tantárgypedagógiája is. Az utóbbi években felerősödnek azok a hangok, amelyek az anyanyelvi nevelés felhasználását célozzák a magyar mint idegen nyelv oktatásában.

Csonka (2006, 166) arra hívja fel a figyelmet, hogy a Magyarországra érkező gyermekek tanítása új típusú feladatot jelent a magyarnyelv-tanárok számára, amelynek a megoldásához a tanítóképzésben megszerezhető didaktikai jártasságra van szükség.

Jónás (2006, 174) korunk nyelvtanárát professzionális tanárként aposztrofálja, aki az anyanyelvoktatás és az idegennyelv-tanítás didaktikai stratégiáit is alkalmazza. A magyar anyanyelvi nevelés tapasztalatai azonban csak kiindulópontként szolgálnak, hiszen a magyar idegen nyelvi oktatása nem az anyanyelv oktatásának leágazása, hanem sokkal inkább magyar nyelvre alkalmazott idegennyelv-oktatás (Jónás 2007, 102).

Schmidt (2007, 72) Dóla Mónikára hivatkozva hangsúlyozza, hogy érdemes kombinálni a magyar mint idegen nyelv tanításának módszertanát az anyanyelvi nevelés módszereivel. Mindezek a gondolatok azonban csak felvetések; konkrét javaslatokig nem jutnak el a szerzők.

A magyarnak mint idegen nyelvnek intézményi keretek között folyó, rendszeres oktatása gyermekek számára már Magyarországon is gyakori az idegen vagy két tanítási nyelvű iskolákban. Éppen ezért nem elhanyagolhatók a nyelvtanári tapasztalatok: egyre többen találkoznak a közoktatásban gyermekkorú nyelvtanulókkal, így sorakoznak a módszertani tapasztalatok és az azokat bemutató írások. Ezeket ugyan még nem fűzhetjük egybe mint a magyarnyelv-oktatás tantárgypedagógiáját, ugyanakkor értékes adalékokkal járulnak hozzá egy ilyen jellegű kézikönyv megalkotásához.

Összefoglalóan tehát elmondhatjuk: a magyar mint idegen nyelv gyermekek számára történő oktatásának módszertani segédkönyve négy pilléren nyugszik: a

magyar mint idegen nyelv oktatásának módszereit eddig leíró műveken, az idegen nyelvek oktatásának nyelvpedagógiáján, az anyanyelvi nevelés bevált, az idegen nyelvi órára adaptált módszerein és a magyarnyelv-tanárok által gyűjtött gyakorlati tapasztalatokon.

3. A magyarnyelv-oktatás első lépése: a kiejtés tanítása

3.1. A kiejtéstanítás jelentősége a gyermekkorúak magyarnyelv-oktatásában

Minden idegen nyelv esetében elengedhetetlen figyelmet fordítani a helyes kiejtés tanítására, amelynek során a hangok helyes ejtésének megtanítása a teljes folyamatnak csak egy összetevője az autentikus idegen nyelvi hangzás elérése irányában. A magyar mint idegen nyelv oktatásának módszertani leírásában különösen Giay Béla (1998, 258-260) fordított nagy figyelmet a külföldiek számára – főként a nyelvtanuló anyanyelvéből adódó hiányjelenségek vagy eltérések miatt – nehézséget jelentő hangokra. Részletes leírása tájékoztat a különböző anyanyelvű nyelvtanulók feltételezett/várt ejtési nehézségeiről, s így segítség az őket oktató tanárok számára. Felnőttek esetében az idegen nyelv tanulása az anyanyelvi olvasástechnika elsajátítása után történik, így a kiejtés tanítása – latin ábécét használó, azt ismerő nyelvtanulók esetében – valóban ejtésgyakorlást jelent. Abban az esetben, amikor a nyelvtanulók gyermekkorúak, a kiejtés tanításának még nagyobb jelentősége lehet: a hangok helyes észlelése és ejtése éppen úgy a kisgyermek magyar nyelvű olvasástanulásának előfeltétele, mint a magyar anyanyelvű gyermekek esetében. A magyart iskolai keretek között tanuló kisdíákok nemcsak az új nyelv hangjaival, hanem ezzel együtt gyakran az olvasástechnika elsajátításának feladatával is szembesülnek. A megfelelő/elfogadható magyar kiejtés így nem lehet csupán folyamatosan fejlődő elsajátítás vagy tudatos fejlesztés eredménye, hanem elsőrendű feladat, hiszen a hang- és betűkészlet megismerése egy időben is történhet az olvasási készség kialakulásával. A kiejtéstanítás tehát a gyermekkorú nyelvtanulók esetében szorosan összekapcsolódik az olvasástanítással.

3.2. A kiejtéstanítás kérdése a magyar mint idegen nyelv módszertani irodalmában

Szende Virág (Szende 2005, 44) a magyarnyelv-oktatásban a fonetika tanításában az idegennyelv-oktatás nyelvpedagógiájához fordul. Bárdos Jenő (2000, 47) a kiejtés tanítását alapvetően két szélsőség között helyezi el. Az intuitív megközelítés a folyamatos utánzásra és gyakorlásra épít, amelynek során nyelvtanuló az idegen nyelv hangzását egészlegesen és elsősorban ismétlés útján sajátítja el. Az analitikus megközelítés az idegen nyelv hangjait tudatosan tanítja/tanulja, amelyben a hangok és a hangzás elemzésének, a fonetikai/fonológiai rendszer és a szupraszegmentális

tényezők pontos megismerésének és magyarázatának jut a fő szerep. Bárdos e két megközelítést egy skála két végpontján helyezi el, amelyek között több pontot is kijelöl mint a kiejtéstani és -tanulás lehetséges módjait, amelyek az észleléstől az utánzáson és ismétlésen át, a beszédművelés, beszédjavítás beiktatásával a gyakorlati fonetikáig szélesednek.

Szende (2005, 45) a magyarnyelv-oktatásban a kiejtés tanítását felnőttek esetében a beszédművelés (logopédia) körébe sorolja, de nem zárja ki az utánzás adta lehetőségeket sem. A szerző arra is rámutat, hogy a mindennapi megnyilatkozásokban elég nagy a tolerancia a kiejtési hibák irányában, így az érthetőség, elfogadhatóság és következetesség hármaskritériumát tekinti a kiejtéstani elrendő céljának. Gyermekes esetében azonban, különösen a biztos olvasástechnikai készség megszerzése előtt, tovább kell árnyalunk ezt a képet.

Schmidt (2008, 72) a kiejtés tanításához az anyanyelvi nevelés olvasástani módszereinek alkalmazását javasolja. A hangoztató–elemző–összetevő módszer nagy figyelmet fordít az anyanyelvű kisdíjakok beszédészlelésére és a hangok helyes ejtésére, mivel a hang- és betűdifferenciálásnak kulcsszerepe van a jelentés-megkülönböztetésben, az értő olvasás és a helyesírás fejlesztése terén. A nem anyanyelvűek esetében a tanárnak alkalmazkodnia kell a nyelvtanulók anyanyelvében lévő hangtani sajátosságokhoz, és ezek megismerése után „speciális készségfejlesztéssel” kialakítható a megfelelő kiejtés. A szerző nem fejt ki, mit ért speciális készségfejlesztés alatt – pedig éppen ezen a ponton kezdődik a magyarnyelv-tanár valódi feladata.

3.3. *A kiejtés tanításának lépései a magyar mint idegen nyelvi órán*

A bevezetőben említett négy alappillér közül már áttekintettük a kiejtés tanítására vonatkozó idegennyelv-módszertani elméleteket, a magyar mint idegen nyelv módszertanának kérdésfeltevéseit és az anyanyelvi nevelés itt alkalmazható módszereit. A negyedik pillért a nyelvet a gyakorlatban oktató nyelvtanárok tapasztalatai adják.

Sokéves magyarnyelv-tanári gyakorlatomban gyakran találkoztam olyan nem magyar anyanyelvű felnőttekkel, akik saját anyanyelvi beidegződésük segítségével igyekeztek kibetűzni egy-egy magyar szót, feliratot – többnyire kevés sikerrel. Az olvasott betű helyes kiejtése egyetlen idegen anyanyelvű esetében sem várható el a kiejtés tanítása nélkül. Legyen szó akár felnőttekről, akár anyanyelven olvasni tudó vagy nem tudó gyerekekről, az elsődleges feladat minden aktuális nyelvtanfolyam, nyelvtanulási folyamat kezdetén az ejtési anamnézis elkészítése. Ennek során tapasztalhatja meg a nyelvtanár azokat a kényes területeket, amelyeket a hangtanítás fókuszába kell állítani. Így tehát az anyanyelvén már olvasó gyermek nyelvtanulók is kell tanítani a hangok ejtésére és a betűk olvasására – ezt a lépést a felnőttek esetében sem hagyhatjuk ki, és a gyakorlást sem hanyagolhatjuk el. Az anyanyelvi

olvasási készség megszerzése előtt álló nyelvtanulóknak a magyar anyanyelvi olvasztanításban leggyakoribb hangoztató–elemző–összetevő módszer megfelelő alapot és gyakorlási lehetőséget ad a magyar nyelv hangjainak és betűinek megismeréséhez, a (magyar) anyanyelvihez közeli ejtés elsajátításához. Az anyanyelven már olvasó idegen anyanyelvű diákok – és a felnőttek – esetében egy egyszerű algoritmus segítségével megtaníthatjuk nyelvünk hangsajátosságait, amit természetesen további hosszas gyakorlásnak kell követnie.

3.3.1. A kiejtéstaniítás első lépése: a hangzó- és betűkészlet megismerése

A kiejtés tanítását az olvasni tudó diákok esetében is érdemes összekapcsolni a magyar betűkészlet megismertetésével. Ennek eszköze egy, a magyar ábécé betűit (vendégbetűk nélkül) tartalmazó táblázat és egy – a betűket egyesével tartalmazó – kártyacsomag.

A hang- és betűtanításban hasznos fogás kettéválasztani a magánhangzók és a mássalhangzók bemutatását. Gyakori, hogy a nyelvtanulók – különösen a gyermekek – nem ismerik e két fogalmat. Ebben az esetben érdemes két külön táblázattal dolgozni.

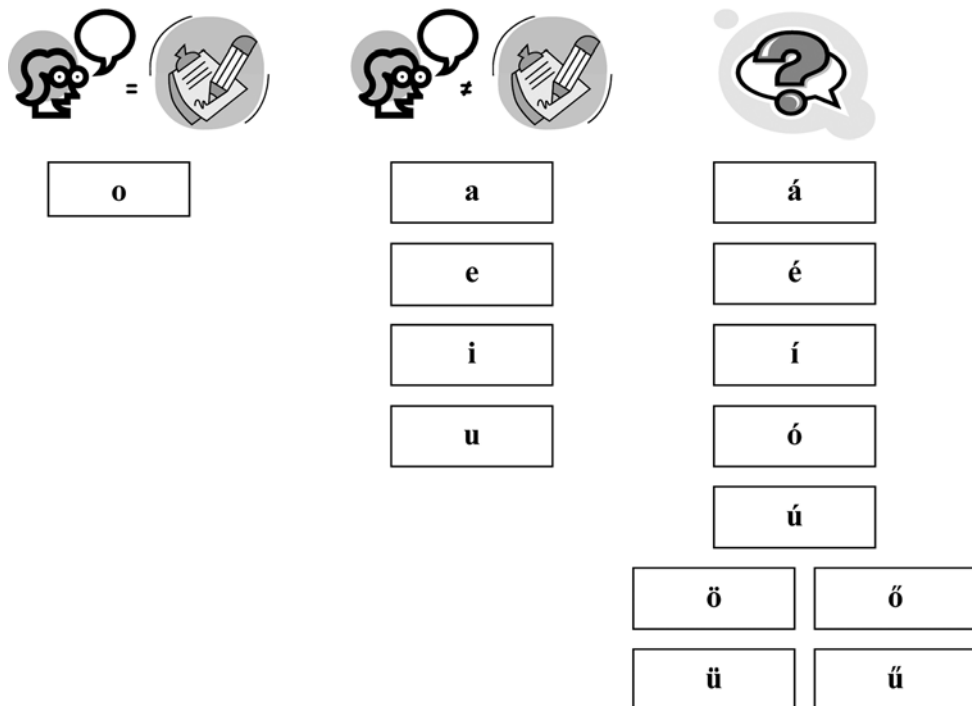
Írásomban a magánhangzók ejtésének tanításában alkalmazható lépéseket mutatom be részletesen.

Első lépésként a tanulóknak jelölniük kell a táblázatban azokat a magánhangzókat, amelyeket anyanyelvükből ismernek. A megjelölt betűket egyesével kiejtetjük, ezzel tesztelhetjük a tanuló ejtését. A kiejtett hangoktól függően oszlopokba rendezve helyezzük el a táblán a betűkártyákat: az első oszlopba azok a betűkártyák kerülnek, amelyek ejtése a magyar nyelviével megegyezik. A második oszlopba azokat a kártyákat tesszük, amelyeket a tanuló anyanyelvi betűként azonosítottak, de ejtésük eltér a magyartól. A tanuló ejtése alapján eltérő színű színessel újból átíratjuk a tanulókkal a betűket a táblázatban – a két nyelvben egyező ejtésű hang (ok) betűit az egyik, a mindkét nyelvben meglévő, de eltérő ejtésű hangok betűit egy másik színnel. A gyakorlást ezekkel a hangokkal lehet kezdeni.

Következő lépésként mutathatjuk be a tanuló anyanyelvéből hiányzó magyar magánhangzókat. A betűkártyákat egy harmadik oszlopban helyezzük el a táblán, miközben többször kiejtjük és kiejtetjük az új hangokat. Ezzel a betűt és a hangot egyszerre ismertetjük meg a tanulókkal. Végül a tanuló egy harmadik színnel átírják a saját táblázatukban a harmadik oszlop betűit.

A táblakép a nyelvtanuló anyanyelvének függvényében igen változatos lehet; legvalószínűbb azonban, hogy kevés betű kerül az első oszlopba (pl. *o*), és pontosan tudjuk, mi kerül bizonyosan a harmadikba: *á, é, í, ó, ú, ű*. Az, hogy mit teszünk a középső oszlopba, a nyelvtanuló anyanyelvétől, a csoport összetételétől és esetleges más idegen nyelvi ismeretétől függ.

Az 1. sz. ábrán¹ látható egy – az angol anyanyelvre építő – lehetséges táblakép, amelyen piktogramokkal jelöljük a nyelvtanulók anyanyelvi kiejtésének és a magyar nyelvi hangzásnak az összefüggését:



1. sz. ábra: A magánhangzók ejtése – táblakép

A fenti csoportosítás az angol anyanyelvű magyarnyelv-tanuló ejtésbeli sajátosságait veszi figyelembe. Más anyanyelvűek esetében természetesen ez a kép jelentősen eltérhet, de minden esetben megfelelő eszköz az ejtési anamnézis elkészítéséhez: a tanulók ejtése alapján állítja össze a nyelvtanár azokat a csoportokat, amelyekre a tanítást és fejlesztést, az ejtésgyakorló feladatokat építheti. Látható, hogy alig van olyan magánhangzó, amelynek a gyakorlásával ne kellene foglalkozni. A 2. és 3. oszlopban található hangok esetében is eltérő azonban a feladat: a 3. oszlop hangjai a nyelvtanulók anyanyelvéből hiányoznak, ezért itt az artikulációs mozgás, a helyes hangképzés megtanítása a cél. Ebben támaszkodhatunk az utánzásra és az ismétlésre. A 2. oszlop hangjairól sem szabad megfeledkeznünk: az anyanyelven rögzült ejtést kell a magyar nyelvire átállítani.

¹ A piktogramok forrása: ClipArt

3.3.2. Második lépés: A magánhangzók csoportosítása

Magánhangzórendszerünk finnugor sajátossága a veláris-palatális szembenállás, amelyen legfontosabb magánhangzótörvényeink, a magánhangzó-harmónia és az illeszkedés törvénye alapulnak. Anyanyelvi beszélőként automatikusan különböztetjük meg a magánhangzókat, és ösztönösen választjuk megnyilatkozásainkban a megfelelő toldalékokat. A külföldiek nyelvi intuíciójának azonban ez nem része: így a magánhangzók tanítása során figyelmet kell fordítani arra is, hogy a két családot, a veláris és a palatális hangokat is megtanítsuk. Felnőttek esetében a rendszer bemutatása kézenfekvő; gyermekkorú nyelvtanulók számára azonban fontos, hogy a hangok csoportosítása ne száraz nyelvtani anyag, hanem érdekes és könnyen megjegyezhető tanulnivaló legyen. A magánhangzók megismerését egy történet keretében össze lehet kötni a magas és mély magánhangzók csoportosításával is. A magánhangzók két családot alkotnak: **A** bácsi és **E** bácsi családját. A történet elmeséléséhez betüemberek képét használhatjuk, így a nem közvetítő nyelven történő magyarázat esetén is segítenek a képek a betűcsaládok megértésében.

A két történet:

*A magánhangzók két családban élnek. **A** bácsi családjában van **A** bácsi, az apa és a felesége, **Á** néni. Nekik vannak gyerekeik: **O** és **Ó**, akik ikrek, és **U** és **Ú**, akik szintén ikrek.*

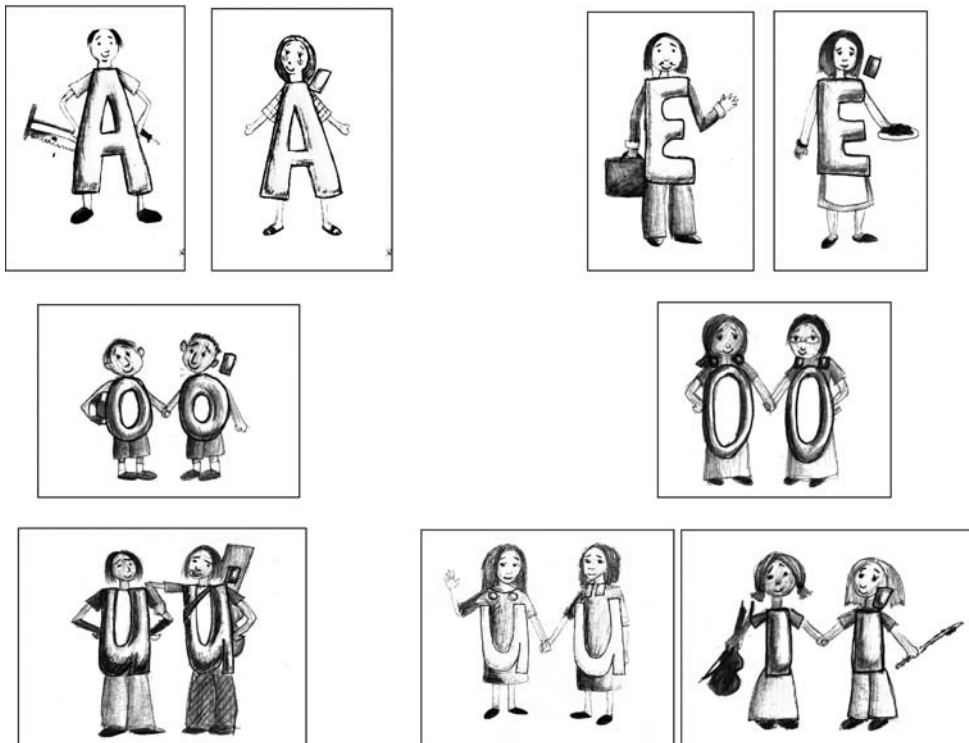
***E** bácsi felesége **É** néni. Nekik is vannak gyerekeik: **Ö** és **Ő**, **Ü** és **Ú**, **I** és **Í**, akik szintén ikerpárok.*

A történet mesélésével együtt elhelyezzük a táblán a betűcsaládokat ábrázoló képeket. A 2. sz. ábra² mutatja a javasolt táblaképet:

² Képek, rajzok: Turai Titti

A bácsi családja

E bácsi családja



2. sz. ábra: A betűcsaládok – táblakép

A táblakép segítségével jól érzékeltethetők a magánhangzók sajátosságai. Az *a* és az *á*, valamint az *e* és az *é* nem párok a fonetikai rendszerben. E két hangzópár tagjai több tulajdonságban is eltérnek egymástól: különböznek a nyelv függőleges mozgása és az időtartam tekintetében. Az *a-á* pár hangjait emellett eltérő ajakműködéssel is képezzük. A disztingtív jegyek e különbözőségét érzékelteti a *bácsi-néni* szembenállás. Szoros kapcsolatukra utal azonban a „házaspár” szerep. A többi magánhangzópár tagjai viszont csak minimálisan, időtartamukban különböznek, ezt érzékeltetjük a közöttük lévő szoros testvéri kapcsolattal – ők ikerpárok. A képek elhelyezése megfelel a nyelv függőleges mozgásának is, így a kiejtés gyakorlásával együtt megfigyeltethetjük a tanulókkal a nyelv mozgását. A rögzítést további feladatokkal segíthetjük. Magyarnyelv-tanárok körében elterjedt két szó megtanítása a magánhangzók elkülönítésére: *autó*, *teniszütő*. Ezek azonban nem tartalmazzák az összes magánhangzót, és nem hívják fel a figyelmet az *a-á* és az *e-é* megkülönböztetésére. Gyermekek számára hasznosnak bizonyult két mondóka, amelyekhez szín-

tén készültek képek. A 3. és 4. sz. ábrán láthatók a magas és a mély magánhangzók gyakorlásához kitalált/javasolt mondókák és az azokat felidéző képek:



Utam járom, házam hordom hátamon.

3. sz. ábra: A mély magánhangzós mondóka és képe



Kék víz mellett, zöld fűvön öreg törpe ücsörög.

4. sz. ábra: A magas magánhangzós mondóka és képe

A magánhangzók tanítására, csoportosítására, megkülönböztetésére és rögzítésére bemutatott képek, történetek és mondókák a későbbiekben további feladatok kiindulópontjai lehetnek, és jó szolgálatot tehetnek a két- és többalakú toldalékok bevezetésénél is. A betűcsaládok történetét kiegészítve ismerhetjük meg pl. az inessivusi helyhatározóragokat: **A** bácsi és a családja *nagy házban lakik a tó partján*, **E** bácsi családja pedig *egy szép épületben él egy erdőben*. Az 5. sz. ábrán láthatók a bemutatáshoz használható képek:



5. sz. ábra: A betűcsaládok lakhelye

3.3.3. A harmadik lépés: gyakorlás

Akár anyanyelvükön már olvasni tudó, akár az olvasási készség megszerzése előtt álló kisdíjakokat tanítunk magyar nyelvre, nem szabad megfélekednünk a folyamatos gyakorlásról, a hang- és betűkészlet újbóli ismétléséről, a kiejtés és az olvasás összekapcsolt gyakorlásáról. Ebben ismét folyamodhatunk a magyar anyanyelvi nevelésben alkalmazott módszerekhez, szemléltető és segítő eszközökhöz. Az anyanyelvismeret hiányából adódóan azonban válogatnunk kell az olvasásórákon gyakori feladattípusokból aszerint, hogy melyek támogatják a kiejtés, az olvasás és a nyelv tanulásának hármas feladatát. Az olvasást gyakoroltató munkafüzetben található betűvirágok, betűkerék, vagy az órán használható betűmozi (Nemesné – Sajtosné – Tóthné 2004, 47) az olvasás tanítása mellett játékos kiejtési gyakorlatként is megfelelően működik. A magyar anyanyelvi nevelés tanári kiegészítő eszközei (pl. szókártyák, hívóképek) szintén új eszközzé alakulhatnak a nyelvtanár kezében. A játékos lehetőségek nem korlátozódnak az iskolákban használt szemléltető eszközökre: betűkirakók, betűs kifestők, társasjátékok is szolgálhatják a helyes kiejtés és a biztos olvasási készség fejlesztését a kisiskolások magyar nyelvi óráin.

4. Összegzés

A magyar hangzó- és betűkészlet elsajátítása minden magyarul tanuló számára elsődleges feladat. A hang- és betűtanítást a legelső órán meg kell valósítanunk ahhoz, hogy az első szót, mondatot el tudja olvasni, le tudja írni a nyelvtanuló. Ha a diákok gyermekkorúak, minden tanári leleményre szükség van ahhoz, hogy ez a feladat ne unalmas kötelesség, hanem játék és mese legyen úgy, hogy közben meg-
alapozzuk a következő órák kiejtési és olvasási gyakorlatait és a későbbi grammatikatanulást egyaránt.

Dolgozatommal egy részterületnek, a kiejtéstanításnak egy lépéséhez, a magánhangzók tanításához javasoltam gyermekek nyelvoktatásában alkalmazható – saját gyakorlatomban sikeresen működő – algoritmust.

IRODALOM

- BÁRDOS Jenő 2000. *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- CSONKA Csilla 2006. A magyar mint idegen nyelv tanulója. Hegedűs Rita és Nádor Orsolya (szerk.): *Magyar nyelvmester. A magyar mint idegen nyelv – hungarológiai alapismeretek*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 161–169.
- GIAY Béla – NÁDOR Orsolya (szerk.) 1998. *Magyar mint idegen nyelv/hungarológia*. Pécs – Budapest: Janus Pannonius Tudományegyetem – Teleki Alapítvány.

- HEGYI Endre 1991. Hogyan tanítsuk idegen nyelvként a magyart? Nádor Orsolya (szerk.): *A magyar mint idegen nyelv fogalma*. Hungarológiai ismerettár 6. 5–22.
- JÓNÁS Frigyes 2006. A magyar mint idegen nyelv tanára. Hegedűs Rita és Nádor Orsolya (szerk.): *Magyar nyelvmester. A magyar mint idegen nyelv – hungarológiai alapismeretek*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 171–175.
- JÓNÁS Frigyes 2007. Kutatási lehetőségek a magyar mint idegen nyelv szakterületén. *Hung. Évk.* 9: 102–112.
- MEDGYES Péter 1999. *A nyelvtanár. A nyelvtanítás módszertana*. Budapest: Corvina.
- NEMESNÉ – SAJTOSNÉ – TÓTHNÉ 2004. *Integrált anyanyelvi nevelés*. Kaposvár: Dávid Kiadó.
- SCHMIDT Ildikó 2008. Az anyanyelvi nevelés módszereinek alkalmazása a kisiskoláskori MID oktatásában. *Hung. Évk.* 9: 71–75.
- SZENDE Virág 2005. A fonetika nyelvpedagógiai vetülete. *THL2* 1/2: 38–46.
- SZILI Katalin 2006. *Vezérkönyv a magyar grammatika tanításához*. Budapest: Enciklopédia Kiadó.

Nagyházi, Bernadette

Between the mother tongue and the foreign language – The methods of teaching pronunciation and reading to young learners in HFL

The teaching of Hungarian as a Foreign Language (HFL) boasts with many decades of history in modern language teaching. An increasing number of experts study the theory and methodology of Foreign Language (FL) teaching and the processes applied in the practice. Up to now there has not been any work that collected methods, processes and steps applied in HFL. There are especially big gaps in the literature of teaching HFL to young learners.

This paper combines the methodology of teaching and learning of pronunciation and reading from the disciplines of teaching Hungarian as a mother tongue, the methodology of teaching foreign languages and HFL. On the other hand it introduces those classroom procedures and practicalities which proved to be successful in learning, understanding and acquirement the Hungarian system of phonemes and letters to young learners.